

Szerb Köztársaság,  
Oktatási, Tudományügyi és Technológiai Fejlesztési Minisztérium,  
Belgrád

Újvidéki Egyetem BTK,  
Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék,  
Újvidék



## KÖZSÉGI ANYANYELVI VERSENY

2017/2018.

### 4. osztály

A tanuló kódja: \_\_\_\_\_

Pontszám: \_\_\_\_\_

#### UTASÍTÁS A TESZT MEGOLDÁSÁHOZ

Az anyanyelvi versenyre készült teszt összesen húsz feladatot tartalmaz, megoldásukra 90 perc áll rendelkezésedre. A feladatlagra írd fel a kódodat, majd figyelmesen olvasd végig a feladatokat! A feladatokat tetszés szerinti sorrendben oldhatod meg. Ne feledd, hogy a végleges válaszaidat golyóstollal kell beírnod, mivel a ceruzával írt megoldásokat a javító tanár nem értékelheti. De ügyelj arra is, hogy munkád áttekinthető, igényes külsejű legyen! Ha előbb befejezted a munkát, nézd át újra a megoldásokat, és csendben hagyd el a tantermet!

Javította: \_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

Két hétig terveztük, hogy majd veszünk. Mindennap megálltunk a kirakatok előtt, sóváran néztük. Végül is a születésem napján, április 5-én déli tizenkét órakor megkérdeztük, mibe kerül. – 275 frankba – mondta a gyümölcsáros. – Elsőrendű, teljesen friss, zamatos ananász.

A feleségem drágállotta, én nem. A görögdinnyéhez képest persze sok, de az ananászhoz képest bizonyára nem. Megvettük, hazavittük. Beállítottuk egy hamutartóba, néztük. Körbejártuk, barátkoztunk vele, dicsértük, milyen szép és egzotikus. A tetején külön növény hajtott ki belőle, valami pálmaféle; ha locsolnánk, vagy vízbe tennénk, talán hamarosan nagyra nőne és kivirágzana.

A szállóban rögtön híre futott, hogy a kilencesben vettek egy ananászt. A takarítónő bejött, és bemutatkozott – eddig a percig ugyanis színét se láttuk –, és azt javasolta, hogy hámozzuk meg, és fölszeletelve, kristálycukorral meghintve hagyjuk állni egy vagy két napig. „Ostobaság – mondta egy angol diáklány a lépcsőfordulóban. – Rummal egyék, úgy a legfinomabb.” Egy honfitárs, akivel eddig csak köszönő viszonyt tartottunk, cédulát csúsztatott az ajtóhasadékba. „Ne hallgassanak senkire – írta. – Jó vastagon le kell hámozni, mert a héja élvezhetetlen, de a húsát úgy kell fogyasztani, ahogy van.”

Este meghámoztuk és megettük. Semmi íze sem volt. Alig valamivel volt rosszabb, mint a tök. Nyersen is, cukorral is, rummal is. Nagy nehezen legyűrtük, ittunk rá egy pohár vizet. Harmadnap szembetalálkoztunk az angol lánnyal a folyosón. „Hogy ízlett?” – érdeklődött. „Nagyon” – feleltem. Felsőhajtott. „Hiába – mondta –, az ananász, ananász.” Azóta lopva meg-megállok a gyümölcsáros standja előtt, és vágyakozva nézem az ananászokat.

(Örkény István: *Presztízs*)

1. Az írott nyelv **melyik stílusfajtaját** képviseli az idézett szöveg?

2. **Olvasd el** figyelmesen a szöveget, majd **I betűvel jelöld** az alábbi **állítások közül** azokat, amelyeket **igazaknak tartasz**, **H-val** pedig azokat, amelyek szerinted **hamisak!**

a) A görögdinnye 275 frankba került.	
b) A takarítónő minden reggel bejárt a szobába takarítani.	
c) A tök valamivel kevésbé volt rossz, mint az ananász.	
d) A tököt nyersen, cukorral és rummal ették.	
e) Egy honfitárs csúsztatott cédulát az ajtóhasadékba.	

3. A szövegben előforduló **igék** legnagyobb hányada **többes szám első személyű** alakban fordul elő. **Ki mindenki tartozik** ennek az alaknak a **jelölési tartományába**? Karikázd be a helyes válasz előtti betűt!

- a) Örkény István és Radnóti Zsuzsa
- b) a narrátor és a gyümölcsáros
- c) a narrátor, a felesége és honfitársuk
- d) a szálló minden vendége
- e) a narrátor és a felesége

4. A szöveg **témáját** a történet 231 szóelőfordulása közül mindössze 6 nevezi meg szó szerint. Az első három bekezdésben egy-egy alkalommal, a negyedikben háromszor jelenik meg. A 29 mondategészből 24-ben viszont egyáltalán nem szerepel, s a címben sem fordul elő.

a) A szöveg **melyik lexémája** (szava) **nevezi meg** a szöveg **témáját**? **Írd le** a vonalra!

---

b) **Hogy nevezzük szerkezeti szempontból** az olyan **mondatokat**, amelyek egy adott **témára vonatkoznak** ugyan, de **nem tartalmazzák annak nevét, sem egyéb** olyan testes **nyelvtani** vagy **jelentéstani eszközt**, amelyből kikövetkeztethetnénk azt? (Pl.: *Két hétig terveztük, hogy majd veszünk.* vagy *Semmi íze sem volt.* stb.)

---

5. A szöveg **címe** *Presztízs*. A szó nemzetközi (angol, német, francia) írott alakja *prestige*, magyar megfelelői hozzávetőlegesen a *tekintély* vagy *hírnév*, bár pontos jelentését mindig az adott szövegkörnyezet határozza meg. Tulajdonképpeni jelentése (Tótfalusi István *Idegenszó-tára* szerint) a 'másokra gyakorolt varázslatos hatás', eredetileg viszont 'illúziót, szemfényvesztést' jelentett. A latin nyelvben alakja (*praestringiae*) a *praestringere* igére vezethető vissza, melynek jelentése 'elvakít, elkábít', szó szerint pedig 'beköti a szemét' (*prae-* 'elől' | *stringere* 'köt').

a) A szövegben **egy idézet fejezi ki** leginkább a *presztízs* értelmét a történet vonatkozásában. **Keresd meg, és másold le** a vonalra!

---

b) **Melyik az a mondat**, amelynek értékítélete **leginkább ellentétben áll** a *presztízs* által támasztott **elvárással**? **Keresd meg, és másold le** a vonalra!

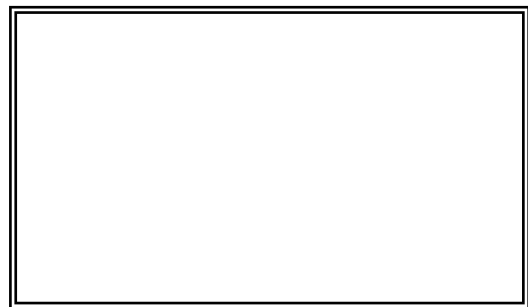
---

6. **Keress meg** a szemelvényben azt a **kéttagú alárendelő összetett mondatot**, amelynek **tárgyi mellékmondata** van, és **másold le** a vonalra!
- 

7. **Függőleges vonalakkal és számozással jelöld** az alábbi többszörösen összetett mondat **tagmondatait!**

*Jó vastagon le kell hámozni, mert a héja élvezhetetlen, de a húsát úgy kell fogyasztani, ahogy van.*

- a) **Tedd zárójelbe az utalószókat,**  
**karikázd be a kötőszókat,**  
 majd a szokásos módon jelöld  
 a **tagmondatok közötti viszonyt**  
 (a mellé- vagy alárendelés fajtáját)!



- b) **Ábrázold** a keretben a mondat szerkezetét!

8. **Keress egy halmozott minőségjelzős szó szerkezetet** a szövegben, és **másold le** a vonalra!
- 

9. **Kösd össze az alábbi szóalakokat szerkezeti képletükkel!** (T = tő, K = képző, J = jel, R = rag. Az igekötő tőmorfémának számít.)

1) beállítottuk		a) T+T+K
2) barátkoztunk		b) T+T+K+J+R
3) főszeletelve		c) T+K+K+K
4) meghintve		d) T+K+J+R
5) élvezhetetlen		e) T+T+K+K+K

10. **Keress két mennyiségjelzős szóösszetételt** a szövegben. és **másold le** a vonalra!
-

**11. Állapítsd meg az alábbi igék ragozását, módját, idejét, személyét és számát!** (Az igealakok szövegben érvényes jellemzőit határozd meg!)

	<b>Ragozás</b>	<b>Mód</b>	<b>Idő</b>	<b>Személy</b>	<b>Szám</b>
a) locsolnánk					
b) hallgassanak					

**12. Keress öt olyan szót a szövegben, amelyben írásban jelölt (alaktani, nyelvtanilag kötött) teljes hasonulás játszódik le. Írd le őket a vonalra!**

---

**13. Mit jelent a sóváran néz kifejezés? Keresd meg a szövegben rokon értelmű megfelelőjét, amely egyben választ is ad a feltett kérdésre Írd le a talált kifejezést a vonalra!**

---

**14. A szövegben egy szólás is elrejtőzött. Keresd meg, és írd le a vonalra!**

---

**15. Állapítsd meg, hogy a *legyűr* ige alább megadott szinonimái közül melyik fejezi ki leginkább e szónak az aktuális (szövegben érvényesülő) jelentését! Karikázd be!**

*leteper      leterít      lebír      alányom      legyőz      leerőltet      leküzd*

**16. Alkoss a *hallgat* ige egyes szám harmadik személyű, tárgyas ragozású alakjával egy jelen idejű eldöntendő kérdő és egy felszólító mondatot!**

a) Eldöntendő kérdő mondat:

---

b) Felszólító mondat:

---

**17. Egészítsd ki az *Esik az eső.* tőmondatot úgy, hogy egy feltételes, majd egy hasonlító mellékmondatot illesztesz hozzá!**

a) Feltételes mondat:

---

b) Hasonlító mondat:

---

18. **Hogy nevezzük** azt a **nyelvelméinket**, amelynek kezdő mondata „*Latiatuc feleym zumtuchel mic vogmuc.*” [Látjátuk feleim szüumtüukhel, mik vougymuk]?

**Vizsgáld meg** a szögletes zárójelben megadott fonetikus olvasat **aláhúzott magánhangzóit**, majd **karikázd be a helyes állítás előtti betűt!**

- a) A nyelvemlék aláhúzott magánhangzóit a mai beszédünkhöz képest **zártabbak**.
- b) A nyelvemlék aláhúzott magánhangzóit a mai beszédünkhöz képest **nyíltabbak**.
- c) A nyelvemlék aláhúzott magánhangzóit **ma is ugyanígy ejtjük**.

19. **Írd le** a megadott számítástechnikai kifejezések **magyar megfelelőit!**

a) monitor	
b) spam	
c) printer	
d) wireless	
e) window	

20. **Milyen jelentéstani eszközön alapul** az alábbi mém **poénja**? **Karikázd be a helyes válasz előtti betűt!**

**A haverom nagymamája ilyeneket készít.**



**Nagy lóköttő a nagy.**

- a) Az azonosalakúságon (homonímián).
- b) A rokonértelműsége (szinonímián).
- c) A többjelentésűsége (poliszémián).
- d) A hasonlólakúságon (paronímián).
- e) Az egyalakúságon (mononímián).

A mai magyar nyelv **melyik rétegébe sorolható** a mém **szóhasználata**?

## JAVÍTÁSI KULCS A 4. OSZTÁLYOS TESZTHEZ

(2018. évi községi anyanyelvi verseny)

1. A szépirodalmi (vagy művészi) stílust. (1)
2. a) – H; b) – H; c) – I; d) – H; e) – I (5 × 0,20 = 1)
3. e) (az elbeszélő és a felesége) (1)
4. a) ananász; b) hiányos mondat(ok) (2 × 0,50 = 1)
5. a) „Hiába – mondta –, az ananász, ananász.”. b) Alig valamivel volt rosszabb, mint a tök. (Elfogadható még a *Semmi íze sem volt.* mondat is.) (2 × 0,50 = 1)

6. Két hétig terveztük, hogy majd veszünk (1)

7. <sup>1</sup>Jó vastagon le kell hámozni, | <sup>2</sup>mert a héja élvezhetetlen, | <sup>3</sup>de a húsát (úgy) kell fogyasztani, | <sup>4</sup>ahogy van. Helyes tagolás: 0,20



Helyes szerkezeti ábra:

0,20

A tagmondatok közötti viszony

helyes felismerése:

3 × 0,20 = 0,60

**Összesen: 1 pont**

- (oH = okhatározói mellékmondat; áH = állapothatározói mellékmondat. Egyéb egyértelmű jelölés is elfogadható. Az ellentétes mondat jelölése „ $\longleftrightarrow$ ” nyíllal is elfogadható.)

8. elsőrendű, (teljesen) friss, zamatos ananász. (1)

9. 1) – b); 2) – d); 3) – e); 4) – a); 5) – c) (5 × 0,20 = 1)

10. elsőrendű, harmadnap (2 × 0,50 = 1)

11. a) locsolnánk: alanyi ragozás, feltételes mód, jelen idő, többes szám, (10 × 0,10 = 1)

1. személy

b) hallgassanak: alanyi ragozás, felszólító mód, jelen idő, többes szám, 2. személy

(A b) feladatban elfogadható a 3. személy is, ha nem veszik észre az udvarias – magázó – formát.)

12. eddig, hámozzuk, kristálycukorral, rummal, cukorral, lánnyal (5 × 0,20 = 1)
13. vágyakozva néz(em) (1)
14. színét se láttuk (1)
15. leeröltet (1)
16. Pl. a) **Hallgatja-e** valaki a rádiót? b) **Hallgassa** már meg valaki a híradót! (2 × 0,50 = 1)  
(Az eldöntendő kérdő mondat elfogadható *-e* kérdőszócska nélkül is, amennyiben nem kérdőnévmással, kiegészítendő kérdő mondat formájában szerepel. Hibás igealakokkal ellenben nem ismerhető el a feladat.)
17. Pl. a) Ha esik az eső, nem mehetünk kirándulni. b) **Úgy** esik az eső, mintha dézsából öntenék. (2 × 0,50 = 1)
18. Halotti beszéd és könyörgés (Ha a válasz csak *Halotti beszéd*, erre a részfeleletre csak **0,25 pont** adható); a) (zártabbak) (2 × 0,50 = 1)
19. a) kijelző vagy képernyő; b) levélszemét vagy szemétlevél; c) nyomtató; d) vezeték nélküli vagy drót nélküli; e) ablak (5 × 0,20 = 1)
20. c) a többjelentésűsége (poliszémián); A diáknyelvhez (esetleg szlenghez). (2 × 0,50 = 1)